

A MÁSSALHANGZÓK EGYMÁSRA HATÁSA

Mássalhangzótörvények

- Ha két vagy több mássalhangzó kerül egymás mellé, valamelyik módosulhat annak érdekében, hogy ki tudjuk ejteni.
- Nem mindegy, milyen mássalhangzók kerülnek egymás mellé:
- szombat, pezsdül – Ki tudjuk ejteni módosulás nélkül.
- **azonban, lökdös**- a hangszalagok működése, képzés helye és módja szerint különböző mássalhangzókat nem tudunk egymás mellett kiejteni módosulás nélkül.
- Az alkalmazkodás **szavakban, szóelemek határán és szavak határán** is érvényesül.

Mássalhangzótörvények

Hasonulás

Összeolvadás

Rövidülés

Kiesés

Részleges hasonulás

Teljes hasonulás

Zöngésség
szerinti
hasonulás

Képzés helye
szerinti
hasonulás

Írásban
jelölt
teljes hasonulás

Írásban
jelöletlen
teljes hasonulás

Részleges hasonulás

- Zöngéesség szerinti részleges hasonulás

ZÖNGÉS-ZÖNGÉTLEN PÁROK										PÁR NÉLKÜLIEK
zöngés	b	d	dz	dzs	g	gy	v	z	zs	l, j/ly, m, n, ny, r
zöngétlen	p	t	c	cs	k	ty	f	sz	s	h

- Zöngéesség szerinti részleges hasonulás

- jégcsap

- adhat

ZÖNGÉTTLENEDÉS

- g → k

- d → t

- késdobáló

- penésgomba

ZÖNGÉSEDÉS

- s → ZS

- SZ → Z

Képzés helye szerinti részleges hasonulás

- színpad   n+p → m+p
- vadonba   n+b → m+b
- öngyújtó   n+gy → ny+gy

Teljes hasonulás

- Egyik hang a másikkal azonossá válik (teljesen ugyanolyanná).

- Írásban nem jelölt

- anyja ny+j → ny ny

- hagyja gy+j → gy gy

- búsulj l+j → jj

- balra l+r → rr

- szidta d+t → tt

Teljes hasonulás

- Írásban jelölt
- Akkor jelöljük írásban, ha a hasonulás csak bizonyos tövek vagy toldalékok mássalhangzóit érinti (történeti-alaktani kötöttségű).
- gond + -val/-vel → gon**ddal**
- az+val → a**zzal**
- gondtalan + -vá/-vé → gondtal**nná**
- szép+ -vá/-vé → szé**ppé**

- s, sz, z, dz végű igékhez -j-vel kezdődő toldalék járul
- -ja; -juk/-jük (tárgyas igei személyragok)
- Felszólító mód (-j) jele
- mos + -ja → mo**ssa**
- mos+ -juk → mo**ssuk**
- edz + -jek → ed**d**zek (!)
- evez + j → eve**zz** (!)

Összeolvadás

- Két különböző mássalhangzó kiejtésben egy harmadikká olvad össze.
- Ez nem minden mássalhangzónál következhet be.

1) T+J → TY ; D+J → GY **CSAK KIEJTÉSSEN!!!**

- bot+ja → (bottya)
- kert+je → (kertye)
- hord+ja → (horgya)
- tanít+ja → (taníttya)

- 2)N+J
- kín+ja→(kínnya)
- fen+jük→(fennyük)
- 3) T+SZ, D+SZ, GY+SZ →C,CC
- T+S, D+S, GY+S→CS, CCS
- met+sz →(mecc)
- ad+sz→(acc)
- két+ség→(kéccség)
- szabad+ság→(szabaccság)

Rövidülés

- Ha egymás mellé kerül egy hosszú és rövid mássalhangzó → a hosszú megrövidül.
- **jobb+ra** → (jobbra)
- **arc+cal** → (arcal)
- **vidd be** → (vid be)
- **part+talan** → (partalan)

Kiesés

- Három különböző mássalhangzó kerül egymás mellé, a középső az ejtésben kiesik.
- röntgen → (röngen)
- Csukd be → (csuk be)

- Egyszerre több mássalhangzó-változás is érvényesülhet.

- Csukd be → (csuk be) → (csug be)

kiesés+ zöngésségi részleges hasonulás

Mindnyájan → (minnyájan) → (minynnyájan)

Kiesés+teljes hasonulás

arccal – arc+val → arccal → (arc)

Írásban jelölt teljes hasonulás+ rövidülés

A mássalhangzó-változások és a helyesírás

- Szóelemzés elve (hallja, láncsal, játsszuk)
- Kiejtés elve (a jelölt esetekben)

- Nyelvhelyességi tudnivalók
- Olvasáskor is érvényesülnek ezek az ejtési törvényszerűségek:
„láttyuk” – nem pedig látjuk (betűejtés)

Gyakorlatok

https://www.nkp.hu/tankonyv/magyar_nyelv_9_nat2020/lecke_02_013

- Felhasznált irodalom:
- Papp György - Pató Imre - Vajda József: *Magyar nyelv és a kifejezőképesség fejlesztése a középiskolák I–IV. osztálya számára*. Zavod za udžbenike, Belgrád, 2006
- Antalné Szabó Ágnes – Raátz Judit: *Magyar nyelv és kommunikáció (9-10. osztály)*, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2002
- https://www.nkp.hu/tankonyv/magyar_nyelv_9
- Összeállította: Radócki Dukai Virág